

Helsingfors/Mariehamn 3.11.2022**Nr 41/22****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
21.9.2022, nr 172/2022.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om temporär ändring av 6a § landskapslagen om studiestöd, antagen av lagtinget 21.9.2022.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Genom landskapslagen görs en extra indexjustering om 3,5 % av studiestöden tillfälligt för perioden 1.8.2022 – 31.7.2023.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet tillkommer enligt 18 § 1, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, socialvård, undervisning och studiesociala förmåner.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen stiftande, ändring och upphävande av samt avvikelser från grundlag, och således även de i grundlagens 2 kap. garanterade grundläggande fri- och rättigheterna. Jämlikt grundlagens 16 § 2 mom. skall det allmänna säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Bestämmelser om detta ska utfärdas i lag. Landskapslagen, liksom övrig lagstiftning om studiestöd, syftar till att förverkliga detta. I landskapets behörighet ingår att med beaktande av nämnda grundlagsbestämmelse besluta om villkoren för erhållande av studiestöd och studiesociala förmåner, förmånernas storlek samt om eventuella indexjusteringar av stödbeloppen.

Landskapslagen ska tillämpas retroaktivt från och med den 1 augusti 2022. Eftersom lagändringen är till fördel för förmånstagarna föreligger inte hinder för en retroaktiv tillämpning av landskapslagen.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl.

I landskapsregeringens lagförslag nr 24/2021-2022 anges att åländska stödmottagares ekonomiska ställning bör stärkas med beaktande av den accelererande inflationen och den kraftigt ökade konsumentprisutvecklingen. Medan arbetslöshetsförmånerna baserat på blankettlagstiftning indexjusteras per automatik på samma sätt som i riket, och där en extra indexjustering om 3,5 % görs den 1 augusti 2022, behövs aktiva lagstiftningsåtgärder för att förbättra den ekonomiska situationen för mottagare av åländskt studiestöd. Landskapsregeringen anser att motsvarande extra indexjustering om 3,5 % som görs i riket är nödvändig även gällande det åländska studiestödet för att förbättra den ekonomiska ställningen för studerande med åländskt studiestöd. Indexjusteringen och utbetalningen av de förhöjda stödbeloppen behöver ske retroaktivt fr.o.m. 1.8.2022 för att förbättra den ekonomiska ställningen för studerande med åländskt studiestöd och för att den ekonomiska compensationen ska få avsedd effekt. Lagförslaget är avsett att behandlas som en så kallad budgetlag. Avsikten är att den föreslagna lagen ska träda i kraft vid tidigast möjliga tidpunkt under hösten 2022.

Ålandsdelegationen konstaterar att i landskapsregeringens förslag till tredje tilläggsbudget för år 2022 föreslås ett tillägg om 121 000 euro under moment 50200 (Studiestöd). Tilläggsanslaget ska täcka den beräknade merkostnaden för höstterminen 2022 till följd av en extra indexjustering om 3,5 % av studiestöden för perioden 1.8.2022 – 31.7.2023. I momentet anges även att landskapsregeringen avser att avge ett lagförslag om ändring av landskapslagen om studiestöd att överlämnas till lagtinget i samband med tilläggsbudgeten med avsikt att lagen kan sättas i kraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen.

Med beaktande av det som anförs ovan anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare